І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXV. Ч. 56. ДЖЕРЗИ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК 25-го БЕРЕЗНЯ 1958 П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MARCH 25, 1958 No. 56. VOL. LXV.

ДЕМОКРАТИ ВІДКЛАДАЮТЬ РІШЕННЯ ПРО ЗМЕНШЕННЯ ПОДАТКІВ

НІКСОН ЗАЯВЛЯЄ, ЩО УРЯД ЩЕ НЕ ВИРІШИВ, ЧИ ЗМЕНШУВАТИ ПОДАТКИ, ЧИ ЗБІЛЬШУВАТИ ПУБЛІЧНІ РОБОТИ

Вашингтон. — Демократичні провідники в Конґресі впливають на своїх колеґ в Палаті Репрезентантів і в Сенаті, щоб не спішилися із зменшенням прибуткових податків. І так спікер Сем Рейбирн переконав членів Комісії Способів і Засобів, щоб покищо не вносили законопроєкту про зменшення податків для поліпшення економіки країни. Подібно зробив і провідник демократичної більшости в Сенаті сенатор Линдон Б. Джансон, який дораджував своїм колеґам зайнятися покищо іншими засобами для поборювання економічної затримки, а справу зменшення прибуткових податків залишити на пізніше. Джансон заявив, що секретар скарбу Роберт Б: Андерсон обіцяв йому не вирішувати справи зменшення податків без порозуміння з членами Конґресу. — Віце-президент Ричард М. Ніксон заявив на пресовій конференції, що уряд президента Айзенгавера ще не вирішив, чи зменшувати прибуткові податки чи збільшувати публічні роботи, щоб поліпшити економіку країни і зменшити число безробітних. Ця заява Ніксона викликала здивування серед журналістів, бо недавно президент Айзенгавер заявив, що уряд пробуватиме рятувати економіку зменшенням прибуткових податків, а не збільшенням публічних робіт. І сам Ніксон недавно заявляв, що зменшення податків зможе негайно скріпити господарство країни. Тепер віце-президент заявляє, що уряд мусить почекати аж до половини квітня, коли буде відомий стан економіки ЗДА в місяці березні, і тоді можна буде вирішити, чи зменшувати податки, чи збільшувати публічні роботи для підтримки економіки. Ніксон твердив, що уряд пам'ятає про економічну затримку і постійно слідкує за нею, щоб у потрібній хвилині інтервеніювати. Але уряд слідкує також і за тим, щоб не збільшувати інфляції валюти, і тому дивиться на економічну знижку з чисто господарського, а не тільки політичного становища. — Одночасно Комітет Економічного Розвитку рекомендує, щоб Конґрес тимчасово зменшив всі роди прибуткових податків на 20 відсотків, якщо господарська знижка продовжуватиметься в березні і квітні ц. р. Це зменшення податків мало б тривати тільки до 31 березня 1959 року. Цей комітет домагається також, щоб Рада Федеральної Резерви влегшила кредити і щоб уряд приспішив деякі свої видатки. На думку цього комітету збільшення видатків на публічні роботи не зможе негайно поліпшити економіки країни. Згідно з рекомендацією комітету треба б зменшити прибуткові податки на 7,500,000,000 долярів, або на 20 відсотків від суми, яку державна скарбниця дістає річно титулом прибуткових податків. — Зменшення прибуткових податків домагається і професор економіки на Колумбійському університеті Артур Ф. Бирнс, який промовляв на зборах 1,000 промисловців і економістів в Шикаґо. Він рекомендує зменшити податки на 5,000,000,000 долярів річно.

Три науковці виступили з пляном реформи середнього шкільництва

Вашинґтон. — Під час урочистостей, що відбулися з приводу 50-річчя вашинґтонської школи для хлопців ім. св. Албана в неділю дня 23 березня ц. р. виступили із промовами три видатні американські науковці: д-р Джеймс Р. Кільян, юн., президент Массачуетського Інституту Технології, теперішній науковий дорадник през. Айзенгавера, контр-адмірал Гайен Дж. Риковер, шеф морського відділу Комісії для атомових справ і д-р Мерл Тюв, директор департаменту земного магнетизму в Інституті Карнеґі у Вашинґтоні. У своїх промовах торкнулися вони проблем американського середнього шкільництва, пропонуючи низку поліпшень і реформ у дотеперішній виховній системі. Вони запропонували м. ін. піднесення рівня навчальних вимог для всіх абсольвентів середніх шкіл, боротьбу із закоріненим серед молоді поглядом, що молодій людині не випадає бути інтелектуалом, підвищення платень для кваліфікованих вчителів й уможливлення їм дальших наукових студій і дослідів, далекосяжне підтримування талановитих учнів, а не держання їх між відсталими, і вкінці змобілізування для навчання в середніх школах всіх найздібніших педагогічних сил, без уваги на те, яких навчальних метод вони придержуються і чи вони відповідають всім вимогам і формальностям, встановленим професійними учительськими об'єднаннями. Пропозиції висловлені згаданими науковцями йдуть по лінії бажань през. Айзенгавера в справі проведення якнайуспішніших реформ в американському шкільництві.

В ЛЕТУНСЬКІЙ КАТАСТРОФІ ЗГИНУВ КІНОВИЙ ПРОДУЦЕНТ МАЙК ТОДД

Албукверк, Н.М. — 22-го березня в летунській катастрофі згинув відомий театральний і кіновий продуцент Майк Тодд, який летів у приватному літаку разом із трьома іншими особами, між якими був і відомий журналіст і письменник Арт Кон. Із Тоддом мала їхати з Голлівуду в Каліфорнії і його дружина, відома кінова зірка Елізабет Тейльор, але вона цього не зробила, бо захворіла на перестуду.

В АМЕРИЦІ

● **Вільям Едмунд** в Боффало, Н. И., побачив, що перед червоним світлом затримався автомобіль, який украли в нього три дні тому, почав бійку з особою, що сиділа при керівниці. Виявилося, що це був поліційний аґент, який знайшов украдене авто Едмунда.

● **Число людей, хворих на недуги дихальних органів,** постійно зменшується. В тижні від 13 до 19 жовтня було в ЗДА 11,933,000 осіб, хворих на ці недуги, в тижні від 8 до 15 лютого — 5,313,000, а в тижні від 15 до 22 лютого — 4,860,000. В жовтні минулого року найбільше число людей нездужало на азійську інфлюенцу.

● **В Юстоні,** Тексас, в шпиталі Сити - Кавиті за два з половиною місяці померло 16 немовлят з якоїсь інфекційної хвороби, на яку не мають впливу антибіотики. В лютому хворіли на цю недугу 81 немовля і 21 мати.

● **У відомій крамниці Гімбелса в Ню Йорку** продають машинку до миття і обирання картоплі. Цю машинку порушує при допомозі гумової рурки вода з крану. Вона чистить також моркву, ріпи, редьку та іншу городину і називається „Рембрандт Автоматік Потейто Пілер".

● **Статистичне бюро ЗДА** стверджує, що 96.5 відсотка чоловіків у віці понад 35 років, річні прибутки яких виносять $6,000 або й більше — одружені. Зате одружених є тільки 71 відсоток чоловіків в тому самому віці, прибутки яких виносять $2,000 або менше.

УКРАЇНСЬКА НАУКА І ГРОМАДЯНСТВО ВШАНУВАЛИ ПРОФ. ОЛ. ГРАНОВСЬКОГО

Ол. Неприцький-Грановський

Ню Йорк. — Вільна українська наука і широкі кола громадянства вшанували в цій метрополії з кінцем минулого тижня проф. д-ра Олександра Неприцького-Грановського, з нагоди його 70-ти річчя та 50-ліття його багатобічної наукової, культурної, політичної і суспільно-громадської діяльности. За його багатобічні заслуги на полі української науки, Український Вільний Університет у Мюнхені надав проф. Ол. Грановському почесний докторат гуманістичних і філософічних наук. Українське громадянство вшанувало його бенкетом, під час якого представники багатьох центральних і місцевих установ висловлювали проф. Грановському вдячність, пошану і побажання. Відзначування цього видатного українського діяча в метрополії започатковано окремим літературним вечором, що його влаштувало Літературне Об'єднання „Слово" в Українському Літературно-Мистецькому Клюбі в п'ятницю, 21-го березня ввечорі. На вечорі проф. Грановського вітав від Об'єднання ред. Юрій Дивнич, про літературну його творчість говорив ред. Петро Глобенко, поезії Ювілята читала Раїса Бакум, а сам Ювілят говорев про „Українську Хату" і свої перші літературні знайомства. В суботу, 22-го березня, відбулась увечорі в приміщеннях Українського Інституту Америки пленарна конференція Української Вільної Академії Наук, на якій Ювілят виголосив доповідь про „Значення і вплив ентимології на розвиток людського добробуту".

Завершенням відзначувань ювілею проф. Олександра Неприцького-Грановського в цій світовій метрополії був бенкет, що його влаштували в його честь центральні управи Організації Державного Відродження України, Українського Золотого Хреста, Молодих Українських Націоналістів та студентського об'єднання „Зарево". Бенкет відбувся в неділю, 23-го березня, о год. 5-ій ввечорі в залі Українського Народного Дому, заповненій представниками різних організацій та гостями, між якими було зокрема багато молоді. Бенкет, започаткований молитвою, що її провів всч. о. декан Я. Кекіш, відкрив голова „Зарева" п. Павло Дорожинський, а проводив ним мґр. Т. Бак-Бойчук, член Центральної Управи ОДВУ. Доповідь про літературну діяльність Ювілята виголосив проф. д-р Василь Лев, а про наукову його працю доповідав проф. Архімович. Хвилюючою частиною імпрези була врочиста передача Ювілятові почесного докторату, яку довершив в імені Ректора і Сенату УВУ та в товаристві кількох професорів цієї української високої школи проф. д-р Василь Лев. Студенти хору

(Закінчення на стор. 4-тій)

Минулої суботи відбулись похорони сл. п. ред. Вол. Лотоцького

Филаделфія, Па. — Минулої суботи, 22-го березня, родина та місцеві і позамісцеві представники українського грамадянства відпровадили на вічний спочинок сл. п. редактора Володимира Лотоцького, що помер на серцевий удар у понеділок, 17-го березня. Покійного похоронено на українському католицькому цвинтарі у Факс Чейз біля Филаделфії. Похорон попередили відправи в каплиці похоронного заведення Насевича в п'ятницю ввечорі. Парастас і панахиду у приявності великої жалобної громади, відправили: всч. о. Мирослав Харина, всч. о. декан Антін Тришневський, всч. о. Иосип Блавацький, всч. о. Василь Лостин та всч. о. д-р Плятон Корнеляк, дієцезальний канцлер. Похорони в суботу перед полуднем попередила заупокійна Служба Божа в катедральному храмі, яку відслужив о. Петро Липин, парох. Похоронні відправи на цвинтарі відправив всч. о. Василь Лостин. Після похоронів відбулись в домі Союзу Українок Америки поминки, під час яких говорили про заслуги Покійного та висловлювали співчуття Родині, зокрема Дружині Покійного п-ні Олені Лотоцькій, представник центральних і місцевих організацій, між ними: п. Р. Слободян від УНСоюзу, д-р Вол. Ґалан від ЗУАДК та місцевої філії УУКА, ред А. Драган від „Свободи", ред. М. Пасіка від „Америки", п. Д. Василащук від УРСоюзу і „Народної Волі", п-ні К. Пелешок від СУА, пн-і Сивуляк від місцевих Відділів СУА та ін. Проводила поминками п-ні Гардецька.

Вшанування піонерів української громади в Бруклині

Бруклин, Н. И. — В неділю 23-го березня в Бруклині в великій залі Українського Національного Дому відбувся Бенкет для вшанування тих наших громадян, які були піонерами розбудови українського життя в Бруклині і які завершили 70 або й більше років. Це вже третій річний Бенкет для Вшанування Українських Піонерів, який влаштовує Товариство „Молода Україна", членами якого є тут народжені українці. Тостмайстром були панове Безкоровайний, Цюпа і Врубель. Отець декан Андрушків молитвою відкрив трапезу, а потім пані Марія Лисогір відспівала американський, а п. Лев Рейнарович український гимни. Голова „Молодої України" п. Иосиф Лисогір сказав, що це вже 3-ій Бенкет для Вшанування Піонерів нашого зорганізованого життя. З кожним роком число учасників збільшується і з 20-ох в першому році дійшло до 33-ох в третьому. Під час бенкету відбувалася багата програма, яку виконували внуки Піонерів. На програму складалися співи, танки та гри на гармонії, фортепіяні і трубці. Між виконавцями були талановиті дівчата, які не повинні занедбувати своє мистецтво. Головним промовцем був головний предсідник Українського Народного Союзу п. Дмитро Галичин, який підкреслив той факт, що оце вшанування старших заслужених осіб є, можливо, єдиним в нашому житті, і треба повітати цей крок „Молодої України", яка шанує тих, що дбали про наші організації такі початкові і загально українські, як Ураїнський Народний Союз і „Свобода". Представники всіх місцевих організацій складали свої ґратуляції піонерам і товариству „Молода Україна". Промовляли і колишні голови цього товариства. Від піонерів дякував за вшанування п. Юліян Павчак, який донедавна очолював українську громаду в Бруклині (Північ).

ВОЄННІ КОРАБЛІ ГОТОВІ ЕВАКУЮВАТИ ГРОМАДЯН ЗДА

Якарта. — Американський кружляк „Бремертон" і два нищильники стоять напоготові в Сінгапурі, щоб у кожній хвилині відплисти до портів в Суматрі і забрати відтіль американських громадян, що їх безпека загрожена посиленою громадянською війною. Крім цих трьох воєнних кораблів, взагалі Сьома американська фльота стежить зорко за розвитком подій в Індонезії — повідомляють американські газети. Прем'єр революційного уряду в центральній Суматрі д-р Сіяфруддін Правіранеґара заявив в пресовому інтерв'ю, що Совєти постачають центральному урядові президента Сукарна зброєю в рямцях 100-мільйонової допомоги, яку він обіцяв був Індонезії, та що Совєти, щоб рятувати про-комуністичний режим Сукарна, мабуть наслідуватимуть тактику з Кореї і своїми „добровільцями" та масовою зброєю підтримають Сукарна. Революціонери повідомили, що їх два воєнні літаки бомбардували місто Бандунґ на Яві, — перша вістка, що революціонери взагалі розпоряджають якимись воєнними літаками. Однак центральний уряд рішуче заперечив цьому, назвавши цю вістку пропаґандою. Біля центру ґумового промислу в північній Суматрі Медану, стан напружений: місто в руках центрального уряду, але оточене революційними відділами.

Булґанін, мабуть, перестане бути прем'єром СССР

Москва. — В найближчий четвер, 27 березня ц. р., почнеться сесія „обраного" попередньої неділі Верховного Совєту. Одною з формальних функцій, що їх має той совєтський псевдопарлямент, що складається з 1,378 „депутатів", є затверджувати кожночасний совєтський уряд. Очевидно, що Верховний Совєт може в цій справі, як і в усіх інших, тільки слухняно підносити руку на приказ партійного Секретаріяту, який рішає однаково про склад „парляменту", як і про персональний склад та політику совєтського уряду. Але закордонні обсерватори в Москві не виключають можливости, що в найближчих днях прийде до зміни на становищі прем'єра уряду, а також в інших ресортах. Вказував би на це між іншим факт, що партійний секретаріят свідомо постарався, щоб Булґанін був між тими совєтськими „достойниками", які дістали найменше число призначень на кандидатів в депутати від льокальних виборчих округ.

„Думка" і Баранські концертували в Гантер-Каледж в Ню Йорку

Ню Йорк. — В суботу, 22 березня ц. р. відбувся тут концерт репрезентаційного українського чоловічого хору „Думка", під орудою Леонтія Крушельницького й солістів Шарлотти Ордассі Баранської, сопрано з Метрополітен Опери в Ню Йорку, та її чоловіка — Володимира Баранського, басо. Концерт складався з трьох частин із виступами в кожній частині — названого хору і солістів. За тематикою — перша частина складалась з творів Людвика Бетговена: дві хорові релігійні пісні „Тобі Всевишній" і „Вечірня пісня" та хор в'язнів з опери „Фіделіо" та концертова арія „Ах, Перфідо" для сопрана і „Ін Квеста томба" та „Фройдфоль унд ляйдфоль" на бас. Зате друга частина була в цілості присвячена творам Кирила Стеценка з уваги на 40-річчя першого концерту з творів того композитора в Києві. Хор відспівав пісні „Бурлака", „Коли ти сонечко мені зійдеш" і „На степ, на гай", „Могилу", „Вилітали орли" і „Рано вранці" з сольо Баранського. Баранський відспівав пісні „Ой чого ж ти, дубе", „Цар горох", Ордассі — пісні „О, не дивуйсь", „Плавай, плавай, лередонько" і „Вечірню пісню". Третя частина була присвячена пісням та аріям Шуберта, Джордано, Моцарта, Верді, Ґуно і Россіні. Зокрема, В. Баранський відспівав арію з опери „Дон Хуан" Моцарта, а Шарлота Ордассі м. і. арію „Е страно" з опери „Травіята". З цієї ж опери пара артистів відспівали дует. Хор „Думка" відспівав „Лісову серенаду" Шуберта й „Хор вояків" з „Фавста" Ґуно. Закінчено програму ефектовним сопрановим сольо Шарлоти Ордассі на тлі хору в творі Россіні-Горе. Солістами в хорі „Думка" були А Добрянський (бас) і Б. Пирожак (тенор). Акомпаніяторами були Ольга Дмитрів і Роман Стецура. Прегарна велика концертова заля Гантер-Каледжу була майже вщерть повна. Концерт почався в год. 8.20 і скінчився 11.30 вночі.

Громада в Джерзі Сиси відзначила роковини Т. Шевченка

Джерзі Сиги, Н. Дж. — Місцева Українська Громада відзначила минулої неділі, 23-го березня, роковини Тараса Шевченка традиційним святом - концертом, що відбулось спільними зусиллями місцевих організацій, зокрема молоді, під протекторатом Філії УКК. Свято, після американського гимну, започатковано „Заповітом" Т. Шевченка у виконанні духової оркестри „Сурма". Відкрив імпрезу коротким словом голова філії УКК п. А. Шаран,- а святочний реферат виголосив д-р Осип Кравченюк. З піснями і деклямаціями виступали учні Рідної Школи, з окремими деклямаціями віршів Шевченка виступали: С. Шеремета, М. Гаврилюк та Н. Кравчук Пластунки 26 куреня УПЮ дали інсценізацію „Тополі", при гостинному виступі Христі Карпевич з Ню Йорку, що відспівала пісню: „Плавай плавай лебедоньку", а тріо ЮСУМА відспівало три пісні. Програму завершували сольоспів п-ні Оксани Колодій-Кравченюк та виступ бандуристів під проводом п. М. Савченка. Свято, що відбулося в залі школи Всіх Святих, закінчено відспіванням українського національного гимну.

Служба Божа в українсько-візантійському обряді в катедрі св. Патрика в Ню Йорку

Ню Йорк. — В рямках 20-ої Річної Конференції для Справ Східніх Обрядів і Літурґії, зорганізованій президентом Фордгемського університету в Ню Йорку, в суботу 22-го березня в 11-ій годині перед пол. оо. Василіяни відправили Урочисту Службу Божу в Катедрі св. Патрика в Ню Йорку в приявності Його Еміненції Кардинала Френсіса Спеллмана, Архиєпископа Ню Йорку. Службу Божу відправляв протоігумен оо. Василіян о. Николай Когут в асисті оо. Василіян Патрика Пащака, Мелетія Войнара і Йосафата Кузьмяка. Співав хор церкви св. Юра під дириґентурою проф. Теодора Онуфрика. Про цю Службу Божу були новинки в нюйорських щоденниках. Головна середна нава Катедри була виповнена вірними, число яких оцінюють на 2,000.

ГАММЕРШИЛД У МОСКВІ ДЛЯ РОЗМОВ ПРО РОЗЗБРОЄННЯ

ПРЕМ'ЄР РЕВОЛЮЦІЙНОГО УРЯДУ ЗАПЕВНЯЄ, ЩО СОВЄТИ ПОСТАЧАЮТЬ ЗБРОЮ УРЯДОВІ В ЯКАРТІ ТА ХОЧУТЬ ПЕРЕТВОРИТИ ІНДОНЕЗІЮ В „НОВУ КОРЕЮ"

Москва. — Генеральний секретар Об'єднаних Націй Даґ Гаммершилд прилетів в минулу неділю 23 ц. м. до Москви на триденні розмови з керівними совєтськими мужами головно про вихід з теперішньої сліпої вулиці справи міжнародного роззброєння. Гаммершилд зупинявся подорозі коротко в Копенгаґені, Штокгольмі і Гельсинках. Признавши, що головною темою його розмов буде справа роззброєння, він не заперечив, що в його розмовах певне буде заторкнена також справа проєктованої конференції „на вершинах". Гаммершилд є безпосередньо заінтересований в рятуванні переговорів про міжнародне роззброєння, бо це була чи не єдина велика міжнародна проблема, над якою від кінця останньої війни постійно радили в рямцях Об'єднаних Націй. Від зірвання Лондонської конференції роззброєння, якою були наради Підкомісії ОН для справ роззброєння, Совєти бойкотували в цій справі Об'єднані Нації, не погодившись із вибором нової 25-тичленної Комісії ОН для справ роззброєння. Тому Гаммершилдові залежить на рятуванні не тільки самої справи роззброєння, але й престижу Об'єднаних Націй — коментує західня преса. Тому, що большевики запропонували, щоб справою міжнародного роззброєння, чи радше деякими його точками — як припинення дальших експериментальних вибухів атомової зброї — займалася нова конференція „на вершинах", то в розмовах Гаммершилда з большевицькими диктаторами напевне буде заторкнена і ця справа. За останніми статтями в „Ізвєстіях" і „Правді" — большевики скидають тепер вину на Америку, що вона „тормозить" скликання конференції „на вершинах". В західній пресі появилася вістка, наче б совєтський міністер закордонних справ Андрей Ґромико погодився на відсунення конференції „на вершинах" з первісно большевиками запропонованого терміну — червня ц. р., — на осінь. У Москві заперечили цьому. У своїй поворотній дорозі з Совєті, де Гаммершилд буде загалом один тиждень, він поїде до Лондону з офіційними відвідинами.

В Юґославії відбулась комедія виборів

Београд. — Понад 10 мільйонів управнених до голосування громадян Юґославської Республіки взяли участь в минулу неділю 23 березня у так званих виборах до юґославської „скупштіни" — парляменту. Якщо комуністична система виборів допускає вибір кожного окремого „посла" бодай з-посеред двох-трьох кандидатів, визначених партією, то в даному юґославські громадяни не мали й того привілею. На 307 „послів" спірними було тільки шість. „Виборці" могли тільки підписатись та вкинути картку до скриньки, чи пак зробити колісце довкола єдиного прізвища, що його дістали на картці. Такі „вибори" відбулись — за словами кореспондента „НЙТаймс-у" — „спокійно, статечно і бездушно". Державно - партійний апарат від двох місяців трубів про ці вибори, щоб викликати в громадян ілюзію, що річ іде дійсно про якусь важливу справу. Юґославська комуністична партія, яка офіційно зветься „Соціялістичним об'єднанням працюючих людей", нараховує на близько 18 мільйонів населення тільки 730,000 зареєстрованих членів, а переконаних комуністів куди менше, проте комуністична диктатура в Юґославії не менш однопартійна і сувора, як в інших країнах, хоч колгоспна система не така строга, як в СССР, чи в його сателітах.

Тунісія і Марокко заповіли спільну конференцію з альжирцями

Туніс. — а 19 квітня ц. р. заповіджено в Танжері спільну конференцію трьох керівних політичних організацій Тунісії, Марокко і Альжиру: мароканської партії Істіклял, що на ній спирається султан Мохаммед V., туніської партії президента Ґабіба Бурґуїби Нео-Дестур і Альжирського Національного Фронту Визволення, який від трьох років веде революційну боротьбу проти Франції. Це вперше Тунісія і Марокко офіційно заманіфестували спільний фронт з альжирськими націоналістами. Ця конференція має розглядати спільні північно - африканські проблеми всіх трьох названих країн. — Конференція подумана по лінії концепції північно-африканської федерації, яка з свого боку ввійшла б в конфедерацію з Францією і таким чином пов'язала б північну Африку з Заходом, давши Альжирові самостійність, але й запевнивши інтереси Франції в Північній Африці. — Тим часом праві французькі кола натискають на уряд прем'єра Ґаяра, щоб він не погодився на проєкт злагоди з Тунісією, представлений американським і англійським мировими посередниками. Ґаяр стосує тактику зволікання, щоб відсунути справу до кінця тижня, коли французький парлямент роз'їдеться на одномісячні Великодні ферії, щоб тоді поладнати цю справу.

У СВІТІ

● **Індійський прем'єр Неру** і його донька Індіра Ганді стоять у проводі кампанії за вшанування 60-річчя американського співака - мурина Пола Робсона, відомого з своїх комуністичних симпатій. Тому, що Робсон відмовився зізнавати про свої комуністичні зв'язки, йому відмовлено пашпорт на виїзд до Індії. Неру і йому подібні індійські „невтралісти" вважають Робсона за „мученика".

● **Іранський шах Різа Палеві** у радіо-промові повідомив нарід про своє рішення розійтися з королевою Сараєю, яка не може дати Іранові наступника престолу. Шах признав, що він любить Сараю і свою любов приносить у жертву батьківщині. Це рішення, мовляв, було найважче, що його будь-коли приймав він у своєму житті. Різа Палеві розвівся із своєю першою дружиною Фавзією, єгипетською королівною, від якої мав доньку. За іранською конституцією, право на престіл мають тільки особи чоловічої статі.

● **У студентському журналі,** що виходить в Оксфордському університеті в Англії, появилась анонімова стаття про плянове порушування англійськими літаками совєтського кордону біля Фінляндії і Норвегії, — на те, щоб перевірити, як реаґують на це Совєти. Автором цієї статті був, мабуть, колишній цієї статті є студент, колишній летун, який нібито сам брав участь в цих летах. Мало кому відома студентська газета стала голосною. В англійському парляменті появилась в цій справі інтерпеляція. Військовий міністер заперечив твердженням тієї статті.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВІЙНА ЧЕРЕЗ ВИПАДОК

Одним із аргументів різних пацифістів є острах, що — мовляв — при щораз більшому накопичуванні атомово-водневої зброї війна може вибухнути „випадково". І Хрущов і Булганін вказували вже на небезпеку, що якийсь західній „невідповідальний старшина" може ненароком розпутати світову війну, „не виждавши вияснення характеру літака, що появився б над З'єдиненими Державами".

Ці совєтські алюзії збігаються з кампанією, яку в Англії веде соціялістична опозиція на спілку з духовними й інтелектуальними колами — проти безперервних патрульних летів англійських і американських літаків, вивінуваних атомовими бомбами. Ці лети відбуваються згідно з плянами Стратегічного Летунського Командування у зв'язку із завжди актуальною небезпекою раптового нападу большевиків на Захід. Щоб не давати большевикам можливости знищити військову потугу НАТО в першій атаці і щоб пригадувати Совєтам про реальну небезпеку негайного відплатного удару на Совєтський Союз, четверта частина англо-американського летунства перебуває в повітрі. Командант кожного літака і кожний пілот мають секретні інструкції, як діяти на випадок совєтської атаки. Тому англійські урядові чинники і вказують згаданим опозиціонерам, що саме ці патрульні літаки є найбільшим гарантом миру, бо вони відбирають Совєтам охоту до неспровокованого нападу. Але соціялісти й пацифісти мають на це власний аргумент. Що буде — запитують вони, — коли внаслідок нещасливого випадку впаде на Англію атомова чи воднева бомба з одного такого англійського чи американського патрульного літака, або впаде цілий літак із атомовим вантажем? Недавно Хрущов на дипломатичному прийнятті в Москві жартівливо заявив у своєму пропаґандивному стилі американському амбасадорові Левеллину Томпсонові: „Ви можете бодай спокійно спати в Москві, бо знаєте, що тут вам нічого не впаде на голову". На це приявний англійський амбасадор зауважив: „Слушно, бо ніяка західня держава не збирається нападати на Москву"

Англійська пацифістична й совєтська політичні кампанії проти патрульних летів англо-американських бомбардувальників дістали пропаґандивну підмурівку, коли 12 березня ц. р. із бомбардувальника Б-47, що летів на висоті 20,000 стіп над Південною Каролайною із швидкістю 600 миль на годину, зсунулась з літака атомова бомба швидше, поки могла цьому запобігти 4-членна залога. Бомба впала біля фармерського дому за 5 миль від міста Флоренс, С. К. У бомбі не було запальника, і тому не вибух її ядровий зміст, само стрільно, але вибух детонатор, розваливши той дім і поранивши шестеро осіб. Більшість англійських газет вмістили цю вістку на цілій першій сторінці з висновком: ось бачите, яка небезпека вдень і вночі висить над англійським народом! Цей арґумент промовляє до незорієнтованої маси. Дармащо фахівці вказали на цей випадок із бомбою над Флоренсом, як на доказ, що нема дійсної небезпеки „випадкового" вибуху атомової бомби. Якийсь перестрашений пацифістичний фантаст (чи може свідомий совєтський пропаґатор) приніс в англійськім „Трібюні" велике оповідання на тему „Як почалася третя світова війна", з героєм в особі американського пілота, який після того, як його покинула жінка, сходить з глузду і з помсти скидає на Совєти атомову бомбу...

Пацифісти типу англійського лавреата Нобеля Бертранда Рассела обурюються проти оборонних стратегічних плянів, які вимагають безперервного поготівля проти можливої совєтської аґресії. Але вони мовчать, коли в Москві збіговище головачів комуністичних партій різних країн проголошує під проводом своїх кремлівських вождів, що осягнення комунізму в цілому світі „всіми можливими засобами" — це найвища ціль цих партій і совєтської закордонної політики. Філософ Рассел, архиєпископ Франсіс Фішер чи Джан Б. Прістлі такі перечулені на пункті британської великодержавницької мудрости, ніби злегковаженої американськими „недоуками", що втратили цілком почуття реалізму. Вони становлять дивну в наших роках верству людей, відірваних від життя і світу. Бо інакше годі пояснити всю їхню поставу в нинішньому конфлікті Схід-Захід, в якому вони дивляться на Москву, як на рівновартного, рівнозначного та ще й могутнього партнера, що з ним можна і треба „співіснувати".

Чи, як і коли вибухне третя світова війна — цього не знає сьогодні ніхто у світі. Очевидно, що довготривалі перегони у зброєнні, ведені на тлі напруженої міжнародної ситуації, можуть — за досвідом всесвітньої історії — привести до нового зудару. Але якщо він прийде внаслідок провокації, то це буде свідома і плянова провокація большевицької кліки та її безвідповідальної політики, а не будь-якого західнього пілота і не внаслідок дефекту літака.

ДРУГИЙ ТОМ „ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ССР"

По п'ятьох роках друкування макетами окремих розділів, дискусії, обговорювання і гострого цензурування збоку підсовєтських партійних і державних установ, передусім збоку секретаріяту президії ЦК КПСС та міністерства внутрішніх справ, появився врешті, наприкінці 1957 року, другий том „Історії Української ССР", перший том якої був виданий ще з початком 1953 року і зазнав досить гострої критики від комуністичних талмудистів та догматиків.

Вийшов цей другий том „Історії УССР" у Видавництві Академії Наук Української ССР" на 779 сторінках друку за редакцією редколегії у складі: С. М. Бєлоусов, П. С. Загорський, М. І. Супруненко (гол. редактор) та Ф. П. Шевченко. В написанні цього тому брали участь під проводом доктора історичних наук М. І. Супруненка такі кандидати історичних наук, як П. Стоян, О. Слуцький, П. Загорський, С. Бєлоусов та В. Варецький. Член редколегії Ф. П. Шевченко в написанні участи не брав, зате напевно виконував не менше важливу ролю партійного „координатора".

Написаний буцімто цей твір на основі „багатих документальних архівних матеріялів, опублікованих збірників документів, статистичних матеріялів, періодичної преси, мемуарів і монографій", але, як виходить із змісту цілої книги, автори її мусіли уповати більше на свою фантазію та на конкретні вимоги партії, як на історичні факти чи документи, бо понаписували в ній багато такого, чого в ніяких документах немає і чого ніколи й не було.

Другий том „Історії" видано з нагоди 40-річчя „встановлення совєтської влади на Україні", і тому є він по суті суцільним памфлетом проти „українських буржуазних націоналістів", які, мовляв, були „головними захисниками контрреволюції та міжнародного імперіялізму". В першій частині, присвяченій цій темі, бідолашні автори примушені були на всякі лади „викривати фальшиві твердження українських буржуазних націоналістів про безклясовість української нації і про те, що на Україні нібито не було економічних передумов для перемоги пролетарської революції"; водночас із цим вони мусіли щоразу „відзначати складність обстановки, що створилася на Україні в період повалення царизму", коли то „робітникам і селянам" (насправді бандам Муравйова і Антонова-Овсєєнка — О. Р.) „довелося вести війну не тільки проти різних буржуазно-націоналістичних партій, що об'єдналися навколо Центральної Ради, яка захищала інтереси капіталістів, поміщиків та куркульства і була аґентурою міжнародного імперіялізму". Вже з самого цього переліку цих українських „контрреволюційних сил" виходить, що головним противником московського большевизму в Україні був не так Тимчасовий уряд чи міжнародний імперіялізм, як український національний рух і українські незалежницькі змагання.

Що так воно було, доказує з'ясовування авторами історії тієї „величезної допомоги", що її подали Україні „більшевицька партія" та її „великий вождь Ленін" не чим іншим, як „викриванням антинародної політики української буржуазії та її партій", які „намагалися використати Лютневу революцію для того, щоб зосередити у своїх руках державну владу на Україні і не допустити перемоги соціялістичної революції". Доказує це теж безупинне підкреслювання „братерської допомоги російського народу, під керівництвом комуністичної партії", що довела до вирішної перемоги над „націоналістичною контрреволюцією". Цю „братерську допомогу" не так російського народу, як російських большевиків, порозмальовувано в книжці на багатьох сторінках. Інколи ці уступи звучать диявольським глумом, особливо там, де, як підкреслюють рецензенти цієї книги в „Радянській Україні", якісь кандидати історичних наук М. Гольнев та М. Черненко („РУ" з 4 лютого 1958), наводиться „переконливі дані" про те, як „з усіх кінців СССР невпинним потоком йшли на Україну ешелони з устаткуванням, будівельними матеріялами, зерном, худобою і сільсько-господарськими машинами", і замовчується цілком справжні факти про те, як Москва грабувала Україну, вивозячи з неї безупинним потоком не тільки зерно, худобу й овочі, не тільки сирівці й фабричні продукти, але й мільйони невільників для розбудування совєтської індустрії в концтаборах Сибіру й інших „віддалених областей". Про цей відворотний потік автори статті не поважилися подати ніже одної цифри.

З такою настановою написані й всі дальші розділи історії про переборення „великодержавного шовінізму і місцевого націоналізму", „колективізацію сільського господарства", на основі якої „був ліквідований останній експлуататорський клас в країні — куркульство", „подолання культу особи" і таке інше.

Найкращим прикладом забріханости не так авторів, як їхніх „вдохновителів" і цензорів, можуть бути сторінки „про видатних партійних і державних працівників", які відіграли „не абияку роль в боротьбі за здійснення ленінського пляну соціялістичного будівництва і перетворення України в могутню індустріяльно-колгоспну республіку". Між прізвищами цих видатних „працівників" і „будівничих" називається такі імена, як В. Чубар, С. Косіор, В. Затонський, К. Сухомлин, М. Демченко, І. Якір — усі до одного видатні українські комуністи, що їх криваво й безпощадно зліквідував Сталін і совєтський режим під час тих чи інших чисток. Навіть такі особи між згаданими як Г. Петровський та П. Постишев, були теж репресовані, і останній уже поза Україною зліквідований. Але про те, що всіх цих „заслужених" безоглядно зліквідовано, в „Історії Української ССР" немає ані слова, ні натяку, хоч історія тих ліквідацій була саме одною з характеристичних в справжній історії України під совєтським режимом.

Але навіть з таким партійним заповзяттям написана „Історія Української ССР" не задовольнила партійних цензорів і їхніх підголосків в Україні. В підсовєтській пресі уже почали дорікати авторам, що вони... не показали повного розвитку „революційного робітничого руху на Україні", що, зокрема, вони не виявили діючих напередодні Лютневої революції „партійних організацій", і що вони „надто стисло і схематично висвітлили боротьбу трудящих мас західньо-українських земель" за „визволення" і за „воз'єднання з Радянською Україною". Щоб виправити „хиби" в другому виданні історії, автори мусітимуть ще раз вдатися до найпевнішого совєтського джерела, що ним є... фантазія.

О. Р.

„У НАС ТО НЕ ПУДЕ"...

Лондон. — Відомий англійський політик сер Стівен Кінґ-Голл видав цими днями цікаву книгу: „Оборона в атомовій добі". Сер Стівен був до 1945 року членом парляменту, як безпартійний. Свого часу він відвідав совєтську державу. Не можна сказати, щоб він не знав, що таке большевизм, його мілітарна машина та войовнича, імперіялістична ідеологія.

Які ради дає автор своїм громадянам для оборони в „атомовій добі"? По суті Кінґ-Голл пише не про оборону, а про безумовну капітуляцію Англії, на випадок, коли б вибухла війна з СССР. Він ставить перед очима своїх громадян двоє лих: зруйнування всього життя в Англії водневими бомбами, або — російську окупацію. „Між Британією, як закуреним димом гробовищем, друге є менше зло із двох".

Тому Кінґ-Голл уважає за розумне, щоб уряд Об'єднаного королівства припинив продукцію атомових бомб і готувався до „політичної війни". Це значить: своєю рішучою політичною позицією проти диктатури британці мусіли б показати володарям СССР, що військова окупація Об'єднаного королівства не була б корисна для Москви.

А що, коли б хрущови все ж таки рішили силою захопити Великобританію? На це Кінґ-Голл має відповідь: тоді людність Британії мусить почати „пасивний спротив" окупантам. Він вірить, що навіть під російською окупацією населення Британії покаже вищість демократичного ладу над диктатурою, і що врешті й самі окупанти-большевики це зрозуміють. Автор книги уявляє собі дискусію окупованих британців з совєтськими окупантами таким способом:

„Ми маємо наші добре зорганізовані адміністративні порядки, і коли вам вони не подобаються, то сподіваємось почути від вас, яку зміну ви маєте в думці". Незалежно від комуністичної відповіді на це, Кінґ-Голл радить громадянам майбутньої окупованої Британії твердо триматися демократичного правопорядку, обороняти свободу слова і організацій і при кожній нагоді переконувати російських окупантів, що комуністична диктатура — це зло, і що демократія — вища форма супроти диктатури.

Автор книги радить своїм землякам в окупованій Британії поводитися супроти совєтських окупантів з гідністю і з моральною перевагою. Преса мусітиме критикувати новий режим, що його установить окупант, і не давати місця в газетах на пропаґанду комунізму. Коли б окупанти почали закривати вільну пресу і садити редакторів до в'язниць, то це була б, на думку Кінґ-Голла, перемога вільної ідеї. Після заборони вільної преси, мусіла б створитись вільна нелеґальна преса. Так собі уявляє сер Стівен життя Англії під совєтською окупацією...

Як далеко ці ідеї стоять від відомого: „Британець ніколи не стане рабом"! Думати, що армію окупантів можна розкласти демократичною пропаґандою, це щонайменше наївність. Взявши без бою Англію і цілу Західню Европу, большевицький режим у Росії набув би в масах такої популярности, як свого часу Наполеон у Франції, а Гітлер у Німеччині. А коли б демократичні народи Західньої Европи спробували робити тихий чи оружний спротив, то Москва, з допомогою місцевих комуністів, учинила б такий голод в окупованих країнах, як в Україні 1922 і 1933 років, з додатком терору, що задушив би всяку гідність у людях, зробив би з них автоматів і рабів.

Свого часу, перед другою світовою війною чехи теж запевняли, мовляв, большевицький режим у них „не піде", бо вони звикли до демократії. Але дійсність показала інше: з допомогою Москви тиранія „йде" і в примітивній Альбанії і в цивілізованій Чехії.

П. А.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО „КУЛЬТУРНИЙ ОБМІН"

Багато тепер говориться й пишеться про можливості нової конференції „на вершинах" та про договір відносно „культурного обміну" між Америкою і СССР. У зв'язку з цим до речі буде пригадати про справу листування з рідними та знайомими в СССР і про висилку туди пакунків.

Немає сумніву, що чимало з тих „листів від рідних" пишуться у відділах НКВД та їх михайловських комітетах. Це легко пізнати з пропаґандивних закликів вертатися на „родіну" та перекручених фактів. Дуже можливо, що в багатьох випадках і самі рідні не знають, що від їхнього імени із закордоном листується НКВД.

Чи ніхто не застановився над питанням: чому коли листи із Західньої Европи йдуть два-три тижні, листи зі Совєтів затримуються до двох-трьох місяців? Чи є тут щось похоже на „обмін інформацій", про який в останніх часах так багато пишуть?

Цілком зрозуміло, що таке „листування" вигідне тільки для комуністів.

Те саме і з висилкою пакунків до Совєтського Союзу. До всіх країн світу пакунки посилається поштою, яка для цього й призначена. Чомусь Совєтський Союз є вийнятком і знаходиться в упривілейованому становищі. Хто цьому сприяє? Чи не мають Совєти ніяких міжнародних зобов'язань щодо цього? Чи не час уже нагадати Совєтам про порядок міжнародного співжиття?

Натворилась маса аґенцій для пересилання пакунків, в яких буквально деруть шкуру з людини, що за свої тяжко зароблені гроші хоче допомогти рідним в біді. Коли американець довідується, що за пересилку пакунка вартости 20 долярів вимагають 40 долярів (вдвоє більше від вартости пакунка), то він з огидою каже: „рекетс" — ошуканство!

І так на благородному бажанні допомогти нужденному збагачується совєтська каса яка обертає ці доляри на боротьбу з „капіталізмом", на диверсії і пропаґанду. Безсовісно збагачуються також і аґенції.

Не кажемо вже про те, чи дістають люди ті посилки. Ґарантія „Інтуриста"? Цілі листи підробляють, а щоб розписки не підробили! Та й який авторитет має „Інтурист" закордоном?

Так на практиці виглядає „культурна співпраця" з червоною Москвою.

М. Д.

Пассейк, Н. Дж.

Ярослав Курдидик

ЩОБ БАНАНИ НЕ ОБЕРНУЛИСЬ НА ҐРАНАТИ...

„Приділюймо більше, як досі уваги банановій куртині"... Такий заголовок треба було б поставити над оглядом, який можна скласти з завваг і перестерог багатьох американських кореспондентів і коментаторів, зроблених на підставі спостережень і вражень, призбираних за останні місяці у країнах Латинської Америки.

Одною з чи не найбільш скомплікованих для ЗДА проблем є знайти якнайскорше реальний і позитивний спосіб найуспішніше припинити чимраз сильнішу комуністичну інфільтрацію у більшості південно-американських країн. Комуністи спритно використовують поблажливість деяких урядів, зокрема Бразилії і Арґентини, щоб поширювати там свої впливи „леґальними методами", а в інших країнах за „банановою куртиною" використовують усі доступні їм засоби, щоб переконувати місцеве населення в тому, як то немилосердно використовують їх „капіталістичні акули". Про помітне зростання комуністичних впливів у Південній Америці заговорили не лише преса, але й дипломатично-політичні кола, звідки надходять пересторогі щодо посилення комуністичної підривної діяльности, яка може стати для оборони ЗДА надзвичайно діймаючою загрозою тому, що якраз з того боку американська оборона найслабше розбудована.

Арґентина. Після виборів, що вперше по багатьох роках диктатури відбулися в тій країні „леґальним порядком", приходять до голосу пероністи і комуністи, які на час виборів уклали були між собою „пакт неаґресії". Хоч комуністів в Арґентині всього 150-200 тисяч, але вони дуже заактивізувалися, і коли — пише один з кореспондентів — уряд у найближчому часі не зв'яже їм рук, використовуватимуть теперішнє невідрадне економічне положення, щоб звернути невдоволене населення проти уряду, перетягнути його симпатії на свій бік і закріпити свої вихідні позиції.

Болівія. Країна, економіка якої майже повністю залежить від її основного експортового продукту — цини, переживає поважні економічні труднощі тому, що ЗДА помітно обмежили імпорт болівійської цини. Якщо цій країні ЗДА зменшать ще й постійну економічну допомогу, як це заплановано останнім часом, не буде нічого дивного, коли симпатії населення почнуть обертатися в сторону тих, які не можуть йому нічим конкретним допомогти, крім бундючних обіцянок: „не турбуйтесь, заберемо від вас всю цину, якої не заберуть капіталісти, а взаміну дамо хліб"... Який і звідкіля можуть дати комуністи хліб — невідомо, але треба признати, що їхні заяви звучать для голодних і наївних дуже спокусливо...

Бразилія. Зменшення закупу кави американськими фірмами вплинуло останнім часом на знижку її ціни, а це — не абиякий удар по економіці країни, для якої ЗДА є постійним ринком. Очевидно, що цю хвилеву недиспонованість намагаються скапіталізувати для себе комуністи. Їх у Бразилії не багато, заледве 75 тисяч, але вони здобувають собі популярність галасливо підтримуючи пропозицію Москви про виміну нафти за каву. Національні кола, які досі повністю орієнтувалися на ЗДА, приєднуються до своїх найбільших ворогів-комуністів і натискають на уряд, щоб фіналізував цю трансакцію.

Гаїті. Американський туристичний рух, який давав цій країні дуже поважні прибутки, впав до мінімуму з того часу, коли не тільки „розбещена вулиця", але й адміністративні урядовці почали зневажливо відноситися до американців. Гаїті є найслабшою економічно країною Південної Америки з дуже низьким життьовим стандартом. Останні вибори ні в чому не допомогли, і в Гаїті далі панує економічна й політична плинкість, яку використовують місцеві та імпортовані комуністи.

Домініканська республіка. Економічна й політична сторінка тут найбільше впорядковані, але диктаторський режим ген. Трухільо на довгі роки допік населенню не менше, як режим Батісти населенню Куби. В тій країні також починають діяти „підмінні рухи". Дуже некорисно на відношення диктатора до ЗДА вплинуло обмеження в доставі американської зброї і зменшення в закупівлі цукру. Ко-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Я ЗАБУВ УЖЕ СНІГ...

Я забув уже сніг,
і морози, й хуртечі,
І тремтіння зірок,
у холодним глибу.
Евкаліптів незмінних
похилені плечі
Відгороджують світ,
його даль голубу.

Пролітають вітри,
то сухі, то вологі, —
Хай лякає зимою
стінний календар!
Під вікном, як весною,
без суму й тривоги
Ще палає троянд
непригашений жар.

У кімнаті, де книги,
в рядах, мов солдати,
Пахне листям зеленим,
лежать пелюстки.
Це вони помагають
мені прикладати
До початих рядків
непочаті рядки.

Тільки часом вночі,
коли вітер у шиби
Мов сухими долонями
б'є - вибива,
Раптом здасться,
що криє дороги й садиби
Вже забута давно
заметіль снігова.

ВАСИЛЬ ОНУФРІЄНКО

К. Смовський
Ґенерал-хор. Армії УНР

МОЯ СЛУЖБА БАТЬКІВЩИНІ

(Спогади)

(18)

В Окремому Чорноморському Коші

У перших числах серпня 1918 року гетьман П. Скоропадський дозволив сформувати з рекрутів-добровольців Окремий Чорноморський Кіш. Штати Коша дорівнювали приблизно штатам Сердюцької дивізії. На командира Коша призначений був полк. Блохін (кубанець, бувший синьожупанник), а на начальника штабу сот. Леґін. Наказ про формування Коша появився тільки завдяки старанням Українського Національного Союзу.

Спочатку осередок Коша містився в Києві, а від 1-го жовтня штаб і кадри перенеслися до Бердичева. Про його формування чутки рознеслися по цілій Україні, хоч командир не дав жадного оголошення в пресі. До штабу почали прибувати старшини, головне ті, яких гетьманським наказом усунено з армії. Зголошувалося також багато підстаршин з українізованих частин російської армії і здемобілізованих сіро- та синьожупанників. У першому періоді формування Коша (три місяці) передбачалися такі штати: 3 курені стрільців, один гарматний дивізіон (2 батерії легкі і 1 тяжка — гавбична), дивізіон кінноти, кінно-гарматна батерія, технічна та комендантська сотні.

У справі формування цієї частини крилася якась таємниця. Військове міністерство старалося не допустити, щоб ця частина постала, а тому робило всякі перешкоди в її формуванні. Гетьманські зверхники, очевидно, розуміли, що пізніше з цією частиною треба буде числитися.

В штабі Коша вивішене було оголошення за підписом командира, що старшини і підстаршини мусять служити покищо без ніякої винагороди і отримуватимуть такі самі харчі як рядові. Одягу для старшин, підстаршин та вояків також в скорому часі не передбачалося (хоч вже й почалися приморозки). З часом дозвіл на одержання одягу для козаків вдалося дістати, але київська інтендантура з видачею його не поспішала.

По одержанні відомостей, що старшини і підстаршини повинні служити без платні й до того невідомо як довго, відразу багато старшин поїхало додому. 25-го вересня Кіш переїхав до Бердичева, а 5-го жовтня я з трьома старшинами виїхав туди ж з Острога і зголосилися у командира Коша полк. Блохіна.

Всі старшини Коша мешкали по приватних мешканнях. Нам теж приділили одну кімнату на чотирьох.

Полк. Дядик дістав призначення на 2-го помічника командира Коша (першим помічником був підполк. Пелещук). Я був призначений командиром 1-ої гарматної батерії, сот. Шмалій — моїм заступником, пор. Симонів — комендантом пішої сотні в 1-му курені. Комендантом цього куреня був підп. Чаренко.

Коли ми прибули до Коша, то там вже було до 70 старшин, 120 підстаршин і біля 750 козаків. А коли Кіш виступив на повстання проти гетьмана, то склад його першого ж дня збільшився до 95 старшин, 137 підстаршин і 1380 козаків.

Ще перед повстанням кожна частина висилала в різні повіти Волині старшин і підстаршин вербувати добровільців. Завдання було дуже важке, бо в кожному селі вимагали наказу від „начальства" про мобілізацію. Все ж таки щоденно прибувало до Коша 15-20 добровільців — переважно тих, що вже дістали шомполів від „каральних отрядів" або німців. Всіх цих людей, хоч вони й не були рекрутами, зачислювано як рекрутів. Харчі для козаків і старшин були дуже злі. На таких харчах могло триматися хіба патріотично настроєне військо. Одягу й взуття також бракувало. Козаки спали на соломі на цементовій підлозі. Касарні стояли з повибиваними вікнами. Опріч того дуже мало було зброї: на п'ять козаків один кріс, і то в страшнім вигляді, бо не було чим його чистити й мастити. Батерія мала 4 гармати без набійних скринь і 27 страшенно худих коней, бо житомирська інтендантура, де сиділи москалі, що прибули з Петрограду і Москви, не відпускала грошей на фураж. Ленін добре розумів: щоб підірвати український національний рух, треба організувати на Україні п'яту колону; ось цю московську буржуазію і відправляли большевики сотнями ешелонів гетьманові в подарунок.

Тут же в Бердичеві у касарнях на Лисій горі стояв сформований з добровільців офіцерський відділ: 40 піших, 30 кіннотчиків і чота гармат. Яке призначення мав цей відділ, для нас було таємницею. Правда, все його майно — коні, гармати, кріси тощо — дуже придалося Чорноморському Кошеві, коли розпочалося повстання. Дві сотні німецької піхоти і гавбична батерія стояли побіч нас, а дві сотні піхоти і легка батерія — в місті. Для себе і своїх коней вони мали всього подостатку.

Через стацію Бердичів щоденно проходили з Рівного, Здолбунова, Шепетівки й інших міст на Волині ешелони, навантажені зброєю, набоями, кіньми й іншим військовим майном. Все це відправлялося для білої армії на Дон. Ми це бачили, але нас це ще більше зміцнювало. Ми вже розуміли, що довго так не потриває. Щодня відбувались муштра і польові вправи в усіх наших частинах.

За пару тижнів після того, як ми явилися до Коша, був звільнений полк. Блохін з посту командира, а на його місце призначено підполк. Пелещука, людину молоду, мало поважну. Він часто їздив до Києва і більше займався партійними справами, аніж організацією Коша. Начальник штабу сот. Леґін теж більше „працював" біля чарки. Властиво всю організаційну і вишкільну роботу провадив полк. Дядик, висококваліфікований військовик, який дуже любив свій фах і в службі завжди був для всіх прикладом. Другою поважною військовою силою був підполк. Царенко, добрий організатор і відважний вояк. По розформуванні Коша в лютому 1919 року він був приділений до 3-ої Залізної дивізії, в липні того ж року був тяжко ранений під Вапняркою і в Жмеринці у шпиталі помер. На похороні цього лицаря був присутній сам Головний Отаман С. Петлюра. Полк. Дядик і підполк. Царенко керували цілою справою і тільки завдяки їм Кіш утримався до повстання.

Наше тяжке положення погіршилося ще внаслідок доносів командира офіцерського відділу Плотнікова (стояв на Лисій горі), які він посилав до Києва й Житомира. Плотніков вимагав розформування нашого Коша, бо, мовляв, увесь він настроєний проти гетьмана. Мабуть завдяки Плотнікову Кіш не міг дістати ні зброї, ні одягу. Про цю його діяльність ми довідалися вже під час повстання, коли розформували офіцерський відділ і в архіві знайшли відписи доносів.

У перших числах листопада з'їзд хліборобів у Києві виніс резолюцію згідно з якою Окремий Чорноморський Кіш, як „антидержавна військова формація", мав бути негайно розформований. Ця резолюція нас, старшин, ще більше зміцнила.

Каліфорнійська Хроніка

Соняшна Каліфорнія, країна кругловатих горбів, більша як британський острів, колиска ОН, що дала заступника президента та голову республіканської партії, що свого часу своїми голосами Вільсона зробила президентом, що має з 76 аж трьох мультимільйонерів (понад 75 мільйонів мастку кожний), що має найвище у світі дерево (364 стопи), з найвищою в ЗДА горою (14,496 стіп) і коло неї найнижчою „Долиною Смерти" (276 ст. нижче зеркала моря), з своїм „Мертвим морем", дочекалась тепер і наймолодшої матері в ЗДА, бо заледве десятилітня учениця з Сан Хозе породила 7 - фунтового хлопця.

Шестимільйонова метрополія Лос Анджелосу щорóку вскакує в новий рік з великою парадою. Цього року влаштовано вже 69 раз ґрандіозну параду рож на новий рік, в якій взяло участь 1,600,00 людей, а 60 мільйонів оглядали її в телевізіях. Яка виставність тої паради була, то замало сказати, що двіста коней в золоті і сріблі брали в ній участь, але один „фловт" коштував $15,000 а таких „фловтів" було аж 62. Були вози, що мали 60,000 орхідей і лише віз королеви рож з її шістьма принцесами був „бідний", бо був окрашений тільки 10,000 троянд.

Такою ґрандіозною парадою, в соняшний день при 80 ступнях тепла на Новий Рік почали каліфорнійці свій рік праці. Український цьогорічний розмах започаткував майстер українського танку В. Авраменко, який і сам ненароком з автором цих рядків попав у вир паради троянд, з якого з бідою аж перед вечером виплутався.

Українські фільми в Голлівуді

Тут є центр світової фільмової продукції і сюди привіз Авраменко українські фільми: „Тріюмф українського танку", „Трагедія Карпатської України", „Марусю", „Наталку Полтавку", „Запорожець за Дунаєм" і „Українську Канаду", висвітлював їх тут і дав молоді кілька лекцій правдивого українського танку. Ми не можемо припасовувати ті фільми до модерної фільмової техніки, яка в умовах багатомільйонової фільмової індустрії стомилевими кроками пішла вперед, але треба взяти в облік значення тих дій, що представляють ті фільми. „Масовий" доступ українців до Білого Дому в Вашингтоні та доступ до Канадійського парляменту вже говорять самі за себе.

На прощальнім вечорі, влаштованому тут в празник Василя Великого, патрона Авраменка, промовляли й старі його приятелі і від Комітету приятелів українського танку д-р А. Вусик та п. Гліб Старовій і інші, а славний український фільмовий артист з Голлівуду Майк Мазуркі висказав багато щирих слів похвали Авраменкові за його роботу. Він згадав між іншим, що й українські фільмові артисти з Голлівуду мають намір створити ґрандіозний фільм „Тарас Бульба", але ще нема для того відповідних фондів.

Авраменко висвітлив новий фільм „Українська Канада", де видно не тільки старих піонерів, в старокрайових доморобних кожухах, що співають давніх пісень з рідних земель, але також і визначних українців зо старої і нової ґенерацій на високих становищах в Канаді, як міністри, посадники міст, показано прем'єра Діфенбейкера з Канади, як вітає українців, говорить про них, як співбудівничих Канади.

Треба подивляти ту залізну витривалість Авраменка, якого не спиняють ні тучі, ні громи, він іде від міста до міста, йде від хати до хати, від чоловіка до чоловіка і кожному дає нагоду оглянути той дорібок українців у вільному світі, на який українці досі спромоглися.

Традиційний Свят - Вечір

У привітній і теплій атмосфері зібралися наші люди 6-го січня по вечірні в приміщеннях церкви св. Андрея, щоб по старому звичаю засісти до спільної Свят - вечері. Членки сестрицтва не жалували труду, щоб було все якнайкраще, що їм вповні теж удалося. Столи чепурно застелені білими скатертями, а на них традиційні різдвяні страви, включно з кутею. На столах засвічено свічі. В залі пишалася ялинка, а під нею гори даруиків, зокрема солодощів для дітей від сестрицтва.

Після молитви проведеної настоятелем церкви і привітанню, ролю господаря вечора перебрав привітний і ввічливий голова Парафіяльної Ради п. С. Ґрод. Він вітав гостей від Пар. Ради, в своїй промові згадував і своє минуле, (він тут роджений) і згадував пройдений шлях Святоандріївської церкви.

По вечері о. Мірощенко підніс особосту подяку голові сестрицтва *пані Лозовій*, а *вона* в свою чергу подякувала всім тим, що допомагали й спричинилися чимнебудь до влаштування того вечора.

Коляда на залишенців

Цього року українська ідейна молодь Лос Анджелесу, тринацятеро юнаків і дівчат, студентів вищих шкіл, з власної ініціятиви пішли від хати до хати „нашим братям українцям заколядувати". Колядували на залишенців. Молодь має незвичайно чуле серце, вона своєю душею відчула ту нужду своїх братів - сестер на скитальщині і хотіла в цю Тиху Ніч мислями злучитися з ними, тими там далеко залишеними. Заколядовано і переслано 112 долярів.

Традиційна Маланка

11-го січня Українська Централя влаштувала свій традиційний Маланчин вечір. Погода дописала і публіка дописала, заля виявилася замала, одначе всі забавилися гарно.

Прибуток із цього вечора Централя додала до будівельного фонду, а спеціяльно вибрана комісія підшукує відповідну реальність на „Народний Дім", бо каже приповідка, що „ліпше своя ліплянка, як чужа палата..

Український Вертеп над Тихим Океаном

Нещодавно засновано в Лос Анджелос Відділ Союзу Українок Америки, а 19-го січня ц. р. цей відділ виступив уже зі своєю першою імпрезою „Традиційний Щедрий Вечір", який відбувся в данській авдиторії.

Голова відділу СУА пані Сіяк привітала прибулих на той вечір гостей, а між іншим згадала, що тяжко без власної хати імпровізувати в чужих залях, але є в Бога надія, що вкóдовзі дочекаємося свого власного „Народного Дому".

За тим виступила танцювальна група „Калина" з трьома гарними українськими танками. Миле враження на присутніх зробив Вефлиємський Вертеп в українському стилі, що його приготовила голова СУА пані І. Сіяк враз з молоддю. Три царі в українських киреях, з історичними коронами на головах і з дарами українського мистецтва, а далі і Матір Божа і Ісусик і пастирі всі в українській ноші. Немов з далеких просторів неслися ніжні звуки колядки „Бог Предвічний", а над Вертепом сіяла гарна зірка. На тлі тієї рефлекторами осяяної картини Тихої Ночі, пані О. Романюк деклямувала Б. Лепкого „Свят Вечір" Такі картини не скоро затираються в пам'яті, а молодь далека від рідних земель вивчає красу українського побуту, українських звичаїв і обичаїв, чого тут так дуже треба.

Перед спільною вечерею, яку членкині СУА приготовили з традиційних і смачних страв і подали на святочно прибрані і квітами окрашені столи, культосвітня референтка СУА пані О. Романюк своїми добірними і зворушливими словами перенесла присутніх думками на рідні землі з чудовими різдвяними споминами. Якось так ненарочно трапилося, що з п'яти українських священиків тут не було ані одного присутного, то пані Романюк проказала в голос „Отченаш", бо й нація наша глибоко релігійна і СУА починає свою роботу з Богом.

Під час вечері присутні слухали (з награної стрічки) привіт п. О. Лисяка приладжений і надісланий спеціяльно на цей вечір СУА.

Такі цікаві і корисні імпрези коштують багато праці і добре їх ліпше розреклямовувати, бо направду жалувалися люди, що не знали і шкодували, що не могли саме з тої причини прибути.

З прибутків того вечора СУА закупили споживчі і одягові пачки, щоб вислати їх в бідну Лемківщину.

А. Вусик

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Рачестер, Н. Й.

Загальні Збори Української Кредитової Спілки

19-го січня ц. р. по полудні в залі Українського Народного Дому відбулися річні Загальні Збори Української Кредитової Спілки в Рачестері.

Проводили Зборами адв. Вільям Андрушин, голова Української Кредитової Спілки і його заступник Василь Іванців. Секретарював Ростислав Шутер. Звіти Дирекції, Кредитового і Контрольного Комітетів виказали дальший усебічний розвиток Спілки. Касові обороти Спілки досягли суми долярів 263,668,24. Активи і пасиви становили суму дол. 291,798,90 з кінцем року, прибутки долярів 10,540,65 і витрати дол. 4,122,01. Всі оборотові фонди, включно з уділами і позиками та інвестиціями збільшилися. Уділи зросли на 47,5%, позички на 46,5% і членство на 24%. УКС мала 452 членів з кінцем року, з яких 98 нових. Уділені в минулому році позики становили суму $152,475,25

Федеральний ревізор, який переводив контролю майна і діловодства УКС якраз з кінцем минулого року, ствердив, що ріст і розвиток нашої Спілки є дуже поважний, два рази більший, як пересічний ріст американських кредитових спілок. УКС вже тепер зачислена до групи великих кредитових спілок в Америці.

Розвиток УКС йде постійно, крок за кроком вперед. В ряди Спілки стають українські громадяни Рачестеру з усіх прошарків і середовищ і всі дані на те вказують, що УКС далі буде рости і розвиватись.

УКС видавала свій бюлетень „Інформативний Листок", який виходив правильно щоквартaлу. Українське громадянство було як слід інформоване про працю і завдання УКС. Ця зразкова праця стала притягальним і об'єднуючим чинником нашої громади.

УКС була членом централі кредитових спілок КІОНА і Стейтової Ліґи, як також членом Товариства Української Кооперації в Ню Йорку. З українськими кредитовими спілками УКС держала контакт та обмінювалася з ними досвідом і інформаціями.

Поширено урядування на три вечори в тижні, крім додаткового за попереднім умовленням, що показалося корисним для справної обслуги членів. УКС затруднює двох працівників, які вечорами і у вільний час від праці у фабриці посвячують свій час і труд для обслуги членів. При тім видатки на платні задержано мінімальними. Ці виплати вдвоє менші, як у всіх інших кредитових спілках.

Позичкові відсотки УКС — найдешевші в Рачестері, бо виносять тільки ¾% місячно від незаплаченої суми довгу, що при рівних сплатах виносить $4,86 від дол. 100 на рік. В жадній банку або в іншій позичковій компанії не можна дістати позики на такі відсотки. Банки побирають приблизно по дол. 6,40 від дол. 100 на рік, а інші позичкові компанії навіть по дол. 17,00.

Але УКС дала членам не лише найдешевший кредит, вона також виплатила вкладчикам 3 і ¼ дивіденди, себто більше, як всі інші фінансові установи в нашій місцевості виплачували, а вдодатку дала членам безплатне життєве обезпечення, титулом якого виплачено спадкоємцям $1,130,34.

Провід УКС своєю дотеперішньою працею і господаркою доказав, що заслужив собі на повне довір'я. Завдяки жертвенній праці, УКС поставлена на рівні з іншими фінансовими установами. УКС — це своєрідний, хоч ще невеликий, але таки наш український банк, який виконує для української спільноти всі найконечніші фінансові чинності. Дає членам найдешевший кредит без лихварських відсотків і адміністраційних оплат та можливо найвищу дивіденду від ощадностей, як також безплатне життєве обезпечення.

З приємністю треба ствердити, що пересічний рачестерський українець вже не тільки розуміє, але і відчуває, що УКС, це таки рідна установа, де в разі конечної потреби можна дістати не тільки добру пораду в своїй рідній мові, але й грошову поміч без лихварських відсотків.

Це зрозуміння і довір'я до УКС росте і враз з тим збільшуються ряди Спілки новими членами та ростуть оборотові фонди.

Після вислухання звітів, в'язалася дискусія щодо залеглостей позик, росту УКС, видатків і інших справ. На загал дискусія була речева, але були також і неоправдані спроби обезцінити ріст і господарку УКС, хоч на те не було жодних даних. Та добре діло само собою стає відомим без огляду на те, який голосний шум заперечення. Говорили більше за дрібні справи, і, на жаль, не використано дискусії на поважніші справи, як спрямувати нашу працю в біжучому році до повного використання наших можливостей.

Хоч ріст УКС був більший, як пересічний і жодна українська установа в Рачестері не може виказати такого постійного росту, сталого збільшення майна та своїх прибутків або навіть хоч би приєднання нових членів, то все таки побажаним був би більший і приспішений ріст УКС, бо організаційна база наша є далеко більшою і ширшою і мусимо прямувати до повного скооперування цієї бази. Добрий провід і співпраця членів дали вдоволяючий вислід дотеперішньої праці і тому є надія, що й в майбутньому УКС буде постепенно рости.

Збори віднеслися з довір'ям до Дирекції, Кредитового і Контрольного Комітетів і уділили їм абсолюторію. Вибрано нові керівні органи в такому складі: До Дирекції: Вільям Андрушин — голова, Василь Іванців — заступник; Ростислав Шутер, — секретар, Володимир Гавриляк — касир, Володимир Біловус — заступник; До Кредитового Комітету: Александер Папа — голова, Іван Сверида — секретар, Іван Деркач — член; До Контрольного Комітету: Роман Вітковицький — голова, Людвик Вах — заступник, Константин Ґурац — секретар. До Освітньо-Інформативного Комітету: Любомир Білик, Ярослав Пачовський.

Слухаючи звітів Керівних Органів, читаючи цифри фінансових звідомлень та беручи під увагу позитивні зауваги і вислови дискутантів, треба вірити, що українські громадяни Рачестеру дальше будуть підтримувати розбудову УКС своїми збільшеними вкладами, позиками та новими членами.

В. Г.

Дітройт, Міш.

Перший Концерт Хору „Трембіта"

До існуючих і діяльних хорів у таких центрах нашої еміграції, як Ню Йорк, Филаделфія, Шикаґо, Торонто та інших, приєднався останньо дітройський чоловічий хор „Трембіта".

Є цілий ряд даних, які дозволяють сподіватися тривкости в праці цього хору. У першу чергу це його склад. Згуртувалося в ньому понад пів сотні співаків з добрими голосами, в більшості з досьогочасною участю у різних хорах і, що дуже важливо, з ентузіязмом для втримання і плекання рідної хорової культури. Мистецьке керівництво хору знайшлося в досвідних руках диригента Кирила Цепенди, в особі якого корисно сполучені вроджені дані з фаховою підготовкою і довголітньою практикою.

Хор „Трембіта" спертий на здоровій засаді понадгруповости, тому то й втішається він від самого початку свого організаційного і підготовчого періоду підтримкою нашої громади в Дітройті: давно — і новоприбулих і тут народжених. З останніх є дехто й у самому хорі, є й акомпаніяторка Ольга Дубрівна Соловій. У концерті взяли участь теж Іванна Драґінда, що давала влучні пояснення до окремих точок програми, та адвокат і в одній особі колишній хоровий диригент — Степан Луцький, який поінформував приявних гостей не-українців про розвиток нашої хорової справи.

Перший концерт „Трембіти" відбувся в неділю 2-го березня ц. р. в одній з найкращих заль Дітройту — в авдиторії Інституту Мистецтва. Програма концерту обіймала твори релігійної музики (Бортнянський, Новохатський, Котко), зразки нашої давнішої хорової творчости („Закувала та сива зазуля" — Ніщинського. „Ой пущу я кониченька" — Лисенка, „Огні горять" — Воробкевича-Людкевича' „Ура у бій" — Наталя Вахнянина, „Бурлаки" — Стеценка) та ряд обробок народніх пісень. Щодо останніх, то вибір („Стоїть гора високая", „Ой під гаєм, гаєм", „Дівча в сінях стояло") міг був упасти на цікавіші твори з уваги на самі народні пісні і на рід їх обробок. Програму доповнив під кінець „Синій Дунай" Йогана Штравса у розкладі для чоловічого хору і фортепіяну з непогано підкладеним українським текстом. У цілому програма тісно пов'язана з давніми традиціями. Якщо у наступній своїй праці хор зверне увагу на музичну сьогочасність, і то так нашу, як і чужу, то це буде його черговою заслугою.

Хор, як певний відтворчий інструмент, показався повно- і гарнозвучним, доволі гнучким і податним на виконавчі нюанси і контрасти. Голосово спирається на добрій основі крайніх голосів: на вирівняній і звучній групі перших тенорів і на гарних та сильних других басах. Добре стемперовані і достосовані середні голоси виповнюють ціле. Виконання відзначалося інтонаційною певністю і барвистістю. На цілому виступі видно було добру здисциплінованість і старання за повноту хорового звучання. Правда, початкова стадія праці хору слідна ще декуди у надто повільних темпах, та це, сподіваємося, перехідне явище. Одна з корисних обставин праці „Трембіти" — це численні добрі солісти. З них на першому концерті виступали: П. Садовий, В. Кучер, О. Бартків, і Капустій та О. Кавка.

Диригент Кирило Цепенда за недовгий час домігся вже від хору засвоєння цілої палєти динамічних відтінів, від м'якого піяно, до грімкого, але не форсованого і не крикливого форте. Хор засвоїв собі багато засад доброго фразування, чітких вступів, умотивованих кульмінацій і гарних закінчень.

Запрошеним гостем, що виступив у середній частині концерту, був піяніст Борис Максимович. Його виступ не тільки причинився до піднесення поваги і мистецького рівня вечора, а й дав добрий контраст інструментальної музики у вокальній програмі. Максимович виконав дві сонати Д. Скарлятті, Сонату (т. зв. Вальдштайнівську) Бетговена, і бітональний прелюд Ревуцького. І цим разом, як при нагоді попередніх виступів, наш піяніст збуджував подив своєю вдумливістю і досконалістю відтворчих засобів.

Не від речі буде згадати, що численна публіка, яка у своїй масі йшла все таки слухати хору, реаґувала на гру піяніста дуже тепло і з великим захопленням. Чи може це свідчить про те, що ми на порозі тієї бажаної доби, коли фортепіянова, та й взагалі інструментальна музика, матиме в нас таке ж „право громадянства", як його має вокальна?

Концерт хору „Трембіта" — одна з замітніших подій нашого культурно - громадського життя. Працю хорового колективу треба міряти не місяцями, а роками, а то й десятиліттями. З такого погляду недільний концерт треба признати за успішний початок праці, намíреної на дальшу мету.

Василь Витвицький

Лудлов, Масс.

Ще про українське життя в громаді.

В ч. 243 „Свободи" з 18 грудня 1957 року ми прочитали допис, підписаний І. С. про стан українського життя в Лудлові, Масс.

З того допису могли б читачі винести враження, що в Лудлові до квітня 1957 року не було жадного українського громадського життя.

Та в дійсності ж так воно не було. Українська громада в місті Лудлов, Масс., яка до речі нараховує не 30 родин, як це І. С. в своїм дописі твердить, а понад 70 родин, бо самих членів Тов. ім. Івана Франка, Відд. 253 УНСоюзу є 126, існує понад 40 літ.

В пропам'ятній Книзі Українського Народного Союза, виданій в 1936 році, на сторінці 559 зазначено докладно про нашу громаду і про ті українські організації, які вона створила. Та громада зорганізована вже 40 літ тому нашими піонерами, придбала будинок в 1923 році, в якому міститься українська церковця і українські товариства.

До 1949 року, ми ще не мали постійного пароха, але того року призначили до нас пароха о. Дениса Кульматицького, за котрого тут згадуємо „не злим тихим словом".

Саме о. Д. Кульматицький за допомогою свідомих громадян з'орґанізував постійну парохію і від свого приходу почав збирати фонди на будову української католицької церкви у Лудлові.

Маючи великий досвід життя в Америці, о. Денис Кульматицький невтомною працею, своїми доповідями по американських організаціях і своїми дописами в американських часописах познайомив широкі кола американців не-українського походження з українським народом, з його культурою, церквою і обрядом, та викликав велике заінтересування до нашої справи. Славні на цілу околицю українські пікніки завдячуємо о. Денисові Кульматицькому.

Це помогло нам зібрати до 1957-го року $24,000, на фонд будови нової Церкви, закупити площу під неї та за старанням о. Дениса Кульматицького і старших громадян вижебрали три гарні льоти від Лудлов Компанії.

Хоч, на великий жаль о. Кульматицький залишив нашу парохію, все таки ми не смíємо забути за ту кольосальну працю, яку ми зробили під проводом о. Кульматицького для розбудови української парохії і будови нової Церкви в Лудлові.

П. П.

ЩОБ БАНАНИ НЕ ОБЕРНУЛИСЬ НА ҐРАНАТИ...

(Закінчення зі стор. 2)

муністичні дорадники нашіптують генералові Трухільйо, що ЗДА — це одинокий у світі доставець зброї і не одинокий покупець цукру. Нехай, мовляв, візьме собі приклад з Єгипту...

Бритійська Ґвіяна. Світ дуже добре пригадує собі, коли в 1953 році комуністична „проґресивна народна партія", яку очолював Чедді Джаґан, заскочила своїми страйками цю колонію так, що англійцям не залишилося нічого іншого, як обмежити її самоуправу до мінімуму, а губернаторові надати такі повновласті, щоб міг завести твердий порядок. Все це — вода на комуністичний млин, який меле з не абияким успіхом...

Ґватемаля. Найнебезпечнішою сторінкою в цій країні є факт, що до неї почали повертатися з „вигнання" всі ті комуністи, яких прихід до влади покійного президента К. Армаса примусив тікати за кордон. Деякі встигли вже перейти за той час „перевишкіл" у Москві. І хоч новообраний президент запевняє, що в Ґватемалі нічого не зміниться, може вже й в недалекому часі „обезголовлені" комуністи знову почнуть підносити голову.

Федерація Західньої Індії. У 1961 році ця країна має отримати повну незалежність. Крайньо ліві прокомуністичні представники цієї країни у Лондоні дуже настирливо натискають, щоб американці обов'язково забрали свою базу з Тринідаду, бо це, мовляв, „одиноке місце", яке найбільше підходить їм для столиці. База ця контролює не лише Карібійський обшир, але й узбережжя „обох Америк" та Панамський канал. Отже, кожному ясно, кому найбільше залежить на тому, щоб американці звідтіля забралися.

Панама. Ця країна є вітальним чинником в американській морській стратеґії. Панамським каналом вирівнюють ЗДА, залежно від потреби, свій воєнно-морський балянс. Останнім часом, очевидно, за большевицькою інспірацію, ведеться посилена пропаганда за те, щоб зробити цей канал такою ж міжнародною морською маґістралею, як Суез. Большевики знають, де вдарити, і проливають крокодилячі сльози, мовляв, самостійну державу розрізано надвоє і створено там державу в державі. Як виходить, перестороги для ЗДА з того боку не безпідставні.

Спорт

ІЗ ДІЯЛЬНОСТИ УСТ „ЧЕРНИК" В ДІТРОЙТІ

Кілька тижнів тому відбулися річні загальні Збори УСТ „Черник", які започаткували восьмий рік діяльности цього Товариства. Зі звітів уступаючої Управи видно, що 1957 рік був для „Черника" успішним, як під оглядом матеріяльним, так і під оглядом спортових осягів. Найбільшого успіху добилась ланка коп. м'яча. Перша команда „Черника" здобула чемпіонат Мишиґену і тепер змагається у півфіналі Східних стейтів за амат. і проф. чаші Америки, як одинокий український представник. Ланка ґаківки цього сезону зайняла 4 місце, то треба рахувати за великий успіх у клясі юньйорів амат. ліґи. У тенісі також був гарний здобуток — чаша Українського Народного Союзу на Союзівці. У інших родах спорту помітна більша або менша активність. Загальні збори „Черника" вибрали нову Управу Товариства на 1958 р. в такому складі: голова: п. М. Томин, І-ий заст. голови (спорт. референт) п. В. Дигдало, ІІ-ий заст. голови (господ. референт) п. В. Гриньків, секретар, п. З. Брездень, скарб. п. Т. Іванчук, господар п. І. Біль. Члени Управи: пп. А. Савка, Т. Пастух, Т. Малимука; Контр. Комісія: пп. М. Кавка, С. Кравчишин, М. Яремич. Члени Суду: пп. І. Чипчар, Б. Федорак, О. Радзикевич.

Головні завдання нововибраної Управи є скріпити Товариство організаційно і матеріяльно (придбати більше спомагаючих членів), обхопити в організаційні рямці молодь (юньйорів) у всіх ділянках спорту та посилити пропаґанду українського спортового імени на терені Дітройту і околиці через організування більше спортових імпрез з неукраїнськими спорт. товариствами.

В. Дигдало.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Вшанування проф. Ол. Грановського

(Закінчення зі стор. 1-ої)

„Думка" співали традиційне „Ґавдеамус іґітур". Під час бенкету Ювілята вітали: адв. М. Пізнак від УКК, всч. о. мітрат Лев Весоловський від Української Православної Церкви, п. Р. Слободян від УНСоюзу, п-ні Оксана Генґало від ЗУАДК, проф. Іван Вовчук від ООЧСУ, д-р Василь Вишиваний від місцевого Комітету Об'єднаних Організацій, проф. Дам'ян Горняткевич від УВАН, п-ні Катерина Пелешок від Союзу Українок Америки, проф. д-р Тома К. Павличенко з Канади, ред. А. Драган від „Свободи", п. Юліян Ревай від Українського Інституту Америки, д-р Я. Падох від „Пласту", проф. Вол. Січинський від НТШ, а дальше: сот. Петро Зілинський, п. Теодор Федусь, д-р Семен Демидчук, п-ні Павлина Різник (УЗХ), п. Шраменко (МУН) і п. Вол. Різник (Центральна Управа ОДВУ). Письмові привіти для Ювілята надіслали президент УНР в екзилі д-р Степан Витвицький, голова Проводу ОУН полк. Андрій Мельник (відчитав д-р Вол. Михайлів), Делеґатура ЗП УГВР в Америці (д-р М. Прокоп і проф. Л. Шанковський), Делеґатура УВУ, УНО Канади, УРСоюз (п. А. Батюк), Українська Народна Поміч (п. Шабатура, Дудкевич), ДОБРУС (ред. П. Павлович) та інші. Була мистецька програма, в якій виступила солістка п-ні Ганна Шерей при фортепіяновому акомпаніяменті п-ні Іванни Приймової, бандурист Юркевич і декляматор Ігор Шуган. На закінчення говорив Ювілят, згадуючи про свій нелегкий життєвий шлях, в цьому і про свою першу зустріч зі „Свободою" в . . . Києві та про деякі прислуги, що йому вчинив УНСоюз. Зокрема інтересні були спогади Ювілята про його життєвий шлях на американській землі, від вуглекопа до одного з найвидатніших американських науковців. Ювілят зокрема апелював до молоді, щоб здобувала науку і професії, найбільші цінності в житті людини. Молитвою, яку провів всч. о. мітрат Л. Весоловський та відспіванням українського національного гимну закінчено це свято, що мало виїмково теплий, родинний характер.

З нових видань

ХРОНІКА ПРОМІЖНОГО ЧАСУ

(М. Верховинець: Ідеш брате мій . . ., Питсбурґ, 1957).

Вісімдесятисторінкова брошура М. Верховинця це чи не єдине того рода відмічення десятиліття прибуття до цього краю нової великої української іміґрації. Поміщає вона спомини з часу плавби до Землі Вашинґтона, але на ділі охоплює більший простір часу, бо чимало місця присвячує „таборовій" добі нашої останньої еміґрації, з її добрими й, на жаль, такими численними, злими прикметами.

Автор книжки не довго перебував у таборовому оточенні, бо вже під кінець 1946 р. йому, одному з перших, повелося дістатися до ЗДА. Та й той короткий час дозволив йому зробити чимало спостережень, які в пам'яті всіх таборовиків залишилися прикметними для тієї доби. Ці спостереження охоплюють не тільки внутрішнє життя таборової громади, але і її взаємини зі зовнішнім світом, з туземним німецьким чи австрійським та з панівним-уирівсько-окупаційним. Чутливе на всяку дискримінацію, зокрема ж національного порядку, серце автора, навіть у десятиліття побуту в Америці, не може забути тих вольних і невольних гріхів сторонніх людей і інституцій й мабуть треба ще чимало нових десятиліть, щоб воно те все забути й вибачити.

З подвійним почуванням опускав автор Европу і свій табір. Почуття радости з відкритого шляху у світ мішалося із почуттям непевности за майбутні дні. А там, нове життя і нові, складані на бігу, враження й заключення. Як же часто терпкі вони і якже часто помилкові. Але хто з нас вільний від того первородного гріха іміґранта? Та з-поза всіх тих докорів і обвинувачнь, всюди виглядає тепле серце авторове і його природний нахил до вирозуміння і вибачення.

Зокрема слідне це в правдивім болю, який найбільше заколочував авторове щастя з приводу допущення на американську землю, в болю за тими, що їх у безнадії він залишав в таборах зубожілої Европи, в поблизу большевицького кордону. З часом і цей біль злаґіднило життя: десятки тисяч авторових земляків з часом прибули до ЗДА.

Не без сліду у споминах автора знайшлися теж взаємини нових пришельців із давнішими мешканцями того краю. І знову його вирозумілість і об'єктивність знаходить шлях до правильної оцінки вартостей по обох сторонах тієї непотрібної межі.

Та не у фактах занотованих автором і не в його правильних чи помилкових спостереженнях і осудах вся вага брошури. Вона передусім в тому психологічному комплексі, який, по волі і неволі, стає уділом всіх іміґрантів, зокрема тих, що прибули до цього краю в складних умовах останніх, повоєнних років. Читач найде в тій книжці чимало своїх власних думок і спостережень, байдуже, чи поділяє їх ще сьогодні чи вже ні.

я. п.

Д-ра Г. Ф. Йорка найменовано головним науковцем аґенції космічних просторів

Вашингтон. — 18-го березня директор ляборaторії для справ радіяції при Каліфорнійській ляборaторії в Лівермор, д-р Герберт Френк Йорк був найменований на головного науковця космічної аґенції при департаменті оборони. Д-р Йорк є визначним спеціялістом з продукції атомової зброї, головним чином водневої бомби і водневих набоїв до керованих ракет. Він має 36 років, дружину і троє дітей. Досі працював у ляборaторії для справ радіяції, де керував штабом науковців, що складався з 2,900 осіб. Всі його знайомі подивляють в ньому „надмір молодечих сил і наукові здібності". Д-р Йорк очолюватиме відділ заавансованих дослідних проєктів при Інституті Оборонних Аналіз, який дає наукові оцінки потенціяльних збройних систем секретареві оборони і голові Об'єднаних Шефів Штабу.

Пірсон домагається заборони пробних атомових експльозій

Оттава, Канада. — Колишній канадійський міністер закордонних справ і минулорічний власник мирової нагороди Нобеля — провідник канадійських леберaлів Лестер Б. Пірсон заявив під час виборчої кампанії, що Канада повинна підтримати тих, які домагаються негайної заборони пробних атомових експльозій. Це по раз перший представник Ліберальної партії висловився за заборону пробних атомових вибухів, бо давніше та партія була за тим, що для оборонних цілей треба продовжувати випробування атомової й водневої зброї. У своїй радіовій промові Пірсон заявив, що можна б зліквідувати деякі західні бази, які збудовані недалеко кордонів СССР, бо тепер готові вже далекопростірні керовані ракети. Ліквідація деяких протисовєтських баз, на думку Пірсона, могла б спричинити в СССР більшу охоту до переговорів із представниками вільного світу. Пірсон пропонує припинити на 5 років пробні атомові експльозії під наглядом ОН.

Слідство в справі бомб, підложених під жидівські центри в Нешвіллі і Маямі

Нешвілл, Теннессі. — Стейтова й міська влада ведуть слідство в справі збомбування жидівського центру в цьому місті 17-го березня ц. р. 18 годин вчасніше невідомі особи висадили динамітом жидівський будинок в Маямі на Флориді. В Нешвілл вартові пильнують іншого громадського осередку і жидівської святині, щоб не допустити до дальших злочинів. Аґенти Федерального Бюра Інвестеґацій пильнують судді Федерального Окружного Суду Вільяма Е. Міллера, якого погрожують убити за те, що підтримує скасування шкільної сеґреґації. Ґубернатор Френк Дж. Клемент визначив $5,000 нагороди за допомогу в арештуванні злочинця, а міська рада Нешвіллу нагороду в сумі $1,000. Громадяни Нешвіллу й Маямі обурені цими вчинками невідомих злочинців. Шкода в наслідок знищення святині в Маямі виносить $30,000.

Український Народний Союз це суто демократична українська братська організація. Стати її членом, — це не тільки забезпечити себе і Ваших рідних матеріяльно. Це значить, бути співвласником його надбань і вибирати, чи бути вибраним в його керівні органи.

УКРАЇНСЬКА МОВА НА КАЛІФОРНІЙСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

В головному осідку Каліфорнійського університету в Беркелі, вже від кількох років оферують двосеместральний курс української мови. Каліфорнійський університет числом своїх студентів є найбільший у світі. Він має великий відділ слов'янських мов і літератур, та в додатку широкознаний „Слов'янський Інститут", який займається вивченням слов'янського світу. Українську мову викладає професор Лоренс Томас, з походження українець.

Університетська бібліотека має велику збірку українських книжок. Крім красного письменства, знайдено тут чимало цінних наукових праць про Україну, включно із записками наукових товариств на еміґрації і під Совєтами.

З приємністю слід зазначити, що ряд українців студіювали і студіюють в цьому світової слави університеті. Один із них, В. Дмитришин, недавно видав друком свою докторську тезу, „Москва й Україна".

В. Бандера

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 20-ти мільйонового майна організації!

Посмертні Згадки

СЕМИ КУЧМІЙ, довголітній і найстарший член - фундатор УНДому, 316 Відд. УНСоюзу в Рачестері, помер 17-го лютого 1958 р. Покійний народився 1877 р., в селі Путятинцях, Рогатинського повіту. Громадськими справами інтересувався вже в молодому віці в рідному краю, а в Рачестері був членом багатьох організацій і всі Покійного цінили, як чесного і щирого громадянина і патріота. До УНСоюзу вступив 1923 р. і був обов'язковим членом 316 Відд. до кінця свого життя. Полишив у смутку доньку Марію Юрків в Рачестері, брата Петра в Україні, 2-ох внуків і 3-ох правнуків та багатьох своїх приятелів і знайомих. Похорон відбувся 20 лютого 1958 р., з пох. заведення і укр. кат. церкви св. Йосафата, на цвинтар Голі Сепульхре Семетері. — Вічна Йому Пам'ять!

ДМИТРО ЗАЗУЛЯ, один із найстарших членів Б-ва св. Володимира, Відд. 65 УНСоюзу в Елизабеті, Н. Дж., при автовій катастрофі, помер у лікарні Elizabeth General Hospital, 10-го лютого 1958 р., на 81 році життя. Покійний походив зі села Завадка Риманівська, пов. Сянік, Зах. Україна. До Б-ва і УНСоюзу вступив 1907 р. Полишив у смутку 5 синів — Івана, Михайла, Теодора, Петра і Стефана та 2 замужні доньки — Анну і Гелен. Похорон відбувся з дому жалоби, при участі Родини, Краянів, Знайомих та Членів Б-ва, до гр. кат. церкви св. Володимира, а опісля на цвинтар Memorial Park Cemetery, Kenilworth, N. J. — В. И. П!

А. Смит

МИХАЙЛО КОНЧАК, член Т-ва ім. І. Франка, Відд. 83 УНСоюзу в Филаделфії, помер на удар серця, 27-го лютого 1958 р., на 67 році життя. Покійний був довголітнім предсідником Т-ва та щирим українцем, який любив свої організації та щедро жертвував на народні цілі. До ЗДА прибув 1913 року. Походив зі села Дологів, пов. Рудки, Західна Україна. Полишив у смутку дружину Софію, 3-ох синів, доньку Олену, 2 невістки, зятя Йосифа та 6 внуків. Найстарший син Іван є лікарем. Похорон відбувся 3-го березня, з пох. заведення до прав. катедри, а опісля на вічний спочинок на Okland Cemetery. — В. И. П.!

С. Чорномаз, секр.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

КУПУЙТЕ В ПІДПРИЄМСТВАХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В „СВОБОДІ"

ТАРЗАН, ч. 4031. Бажаний вид.

Припинивши розшуки Бен Лінтона і самородків золота, Тарзан інстинктовно заглиблювався в Конго, країну мавп!

І ось тоді, одної ночі, під час місячної повні, він їх знайшов . . .

З обвислими бровами кумедні самці виконували дивний ритуальний танок переможців „дум-дум"!